

Ανεργία και εγγεγραμμένοι άνεργοι

Του ΣΠΥΡΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ*

Στο ίδιο έργο θεατές, όπως κάθε μήνα: Ο ΟΑΕΔ ανακοινώνει τα μηνιαία στατιστικά στοιχεία εγγεγραμμένων ανέργων και ακολουθεί πληθώρα ανακοινώσεων, αναρτήσεων και δημοσιεύσεων, από «ειδικούς» και «εμπειρογνώμονες» που διατυμπανίζουν την «αύξηση» ή «μείωση» αντίστοιχα της ανεργίας. Δυστυχώς, παρά τις συνεχείς προσπάθειες να επισημανθούν οι διακριτές διαφορές μεταξύ του ποσοστού ανεργίας της ΕΛΣΤΑΤ και του αριθμού εγγεγραμμένων ανέργων του ΟΑΕΔ, συνεχίζεται η παρερμηνεία των στατιστικών, οδηγώντας σε άστοχα συμπεράσματα, λανθασμένη πληροφόρηση και σύγχυση.

Τα πράγματα όμως είναι απλά: Η επίσημη στατιστική καταμέτρηση της ανεργίας γίνεται αποκλειστικά από την ΕΛΣΤΑΤ μέσω της έρευνας εργατικού δυναμικού, με κοινά πρότυπα και μεθόδους για όλες τις χώρες και με βάση τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένω-

σης για λόγους συγκρισιμότητας, ενώ η διοικητική καταμέτρηση του ΟΑΕΔ αφορά τους εγγεγραμμένους στο μητρώο ανεργίας και δεν είναι συγκρίσιμη, καθώς κάθε κράτος θέτει διαφορετικές προϋποθέσεις εγγραφής. Συνεπώς, η ΕΛΣΤΑΤ είναι υπεύθυνη για την επίσημη εκτίμηση του ποσοστού ανεργίας και του αριθμού των ανέργων και ο ΟΑΕΔ είναι υπεύθυνος για την επίσημη διοικητική καταγραφή των εγγεγραμμένων ανέργων.

Η διαχρονική διαφοροποίηση, τόσο σε απόλυτα μεγέθη όσο και στην τάση, μεταξύ των δύο δεικτών υποδηλώνει το αυτονόητο: Αποτελούν διαφορετικούς δείκτες, που καταρτίζονται με διαφορετικές μεθοδολογίες και αντιστοιχούν σε διαφορετικούς πληθυσμούς. Για παράδειγμα, η ανεργία (στις μηνιαίες αναφορές) είναι εποχικά προσαρμοσμένη, ενώ τα στοιχεία εγγεγραμμένων ανέργων του ΟΑΕΔ δεν έχει νόημα να υποστούν εποχική προσαρμογή. Επίσης, ενώ η

ΕΛΣΤΑΤ προσμετράει μόνο όσους δεν εργάζονται, αναζητούν εργασία και είναι άμεσα διαθέσιμοι να λάβουν εργασία, στο μητρώο του ΟΑΕΔ εγγράφεται οποιοσδήποτε δηλώσει άνεργος και αναζητά εργασία, αλλά η ενεργή αναζήτηση και διαθεσιμότητα για εργασία δεν επιβεβαιώνονται συστηματικά, παρά μόνο σποραδικά, σε ελάχιστες περιπτώσεις και χωρίς επιπτώσεις. Αυτό σημαίνει πως ένας άνεργος που δεν αναζητά εργασία μπορεί να είναι εγγεγραμμένος άνεργος στον ΟΑΕΔ, αλλά η ΕΛΣΤΑΤ τον προσμετρά ως ανενεργό (εκτός εργατικού δυναμικού) και όχι ως άνεργο, βάσει του σχετικού ορισμού του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

Για να κατανοήσουμε το εύρος της διαφοροποίησης, αναλύσαμε τα μηνιαία στοιχεία από την κορύφωση της ανεργίας τον Ιούλιο του 2013 έως και σήμερα και συμπεραίνουμε τα εξής (βλ. Πίνακας): Πρώτον, ενώ από το 2013 έως και το 2016 ο αριθμός των ανέργων της

ΕΛΣΤΑΤ ήταν μεγαλύτερος από τον αριθμό των ανέργων του ΟΑΕΔ, αρχίζοντας από το 2017 αλλά κυρίως από το 2018 και μετά, η σχέση αυτή έχει αντιστραφεί πλήρως, με τον αριθμό των ανέργων του ΟΑΕΔ να ξεπερνά κατά πολύ τον αριθμό των ανέργων της ΕΛΣΤΑΤ.

Δεύτερον, ενώ το ποσοστό ανεργίας της ΕΛΣΤΑΤ έχει μειωθεί σημαντικά, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων του ΟΑΕΔ δεν έχει μειωθεί. Για παράδειγμα, συγκρίνοντας τον Φεβρουάριο του 2014 με τον Φεβρουάριο του 2020, η ανεργία μειώθηκε κατά 41% ή κατά 11 μονάδες (από 27,1% στο 16,1%) αλλά οι εγγεγραμμένοι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 6% ή κατά 68.000 (από 1.062.717 στους 1.130.479). Δηλαδή, με την ανεργία στο 16,1% οι εγγεγραμμένοι άνεργοι του ΟΑΕΔ ήταν περισσότεροι από όσους ήταν με την ανεργία στο 27,1%. Μάλιστα, η απόκλιση των αριθμών των ανέργων της ΕΛΣΤΑΤ και του ΟΑΕΔ τον Φεβρουάριο του

2020 ήταν η μεγαλύτερη της 7ετίας, ήτοι 385.000 περισσότεροι εγγεγραμμένοι άνεργοι, ενώ οι δύο προηγούμενοι μήνες (Ιανουάριος 2020 και Δεκέμβριος 2019) είχαν τη δεύτερη και τρίτη μεγαλύτερη απόκλιση αντίστοιχα (379.000 και 364.000 δικαιούχοι εγγεγραμμένοι άνεργοι). Γιατί όμως, ενώ οι άνεργοι και συνεπώς η ανεργία μειώνονται, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι του ΟΑΕΔ αυξάνονται τα τελευταία χρόνια; Το 2017, η προηγούμενη διοίκηση του ΟΑΕΔ έγραψε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ το εξής: «Τα δύο τελευταία χρόνια ένας αυξανόμενος αριθμός μη επιδοτούμενων ανέργων που βρισκόταν εκτός μητρώου ΟΑΕΔ γράφτηκε σε αυτό, προκαλώντας την άνοδο της εγγεγραμμένης ανεργίας». Συμμερίζομαι πλήρως αυτή την άποψη, αλλά το εύλογο ερώτημα είναι γιατί αυξήθηκε ο αριθμός των εγγεγραμμένων άνεργων κατά την περίοδο 2018-2020 όταν εκτινάχθηκε η διαφορά μεταξύ του αριθμού των ανέργων

της ΕΛΣΤΑΤ και του ΟΑΕΔ;

Εδώ υπάρχουν κάποιες ισχυρές ενδείξεις. Η απόφαση που ελήφθη το 2018 για την υποχρεωτική εγγραφή στο μητρώο του ΟΑΕΔ ως προϋπόθεση διατήρησης του δικαιώματος για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (περισσότεροι από 220.000 δικαιούχοι είναι σήμερα εγγεγραμμένοι άνεργοι), σε συνδυασμό με τη συστηματικότερη ανάδειξη των σημαντικών ωφελειών που παρέχει το δελτίο ανεργίας, όπως η δωρεάν μετακίνηση σε μέσα μαζικής μεταφοράς, ο μειωμένος ΕΝΦΙΑ, το κοινωνικό τιμολόγιο, η μοριοδότηση προσλήψεων στο Δημόσιο, το επίδομα θέρμανσης, η πρόσβαση σε προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα και κοινωνικής πολιτικής, δωρεάν παροχές, προσφορές επιχειρήσεων και άλλα, βεβαίως και αποτελούν «κίνητρα και έναυσμα εγγραφής».

* Ο κ. Σπύρος Πρωτοψάλτης είναι διοικητής του ΟΑΕΔ.